

УДК: 657.1

Гарасим П.М., д.е.н., професор,

Лобода Н.О., к.е.н.,

Гарасим М.П., к.е.н., доцент

Львівська державна фінансова академія

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ОБЛІКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИНАХ

У науковій статті досліджено організацію обліку і звітності, їх роль та значення для підприємств України в сучасних умовах господарювання, а також обґрунтовано необхідність їх вдосконалення.

Ключові слова: організація обліку, стандарти бухгалтерського обліку, управління підприємством, обліковий процес.

Garasym P., Loboda N., Garasym M.

ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF ACCOUNTING IN FINANCIAL RELATIONS

The scientific article examines the organization of accounting and reporting, their role and importance for Ukraine in the current economic conditions, as well as the necessity for improvement.

Keywords: organization of accounting, accounting standards, business management, accounting processes.

Гарасим П.Н., Лобода Н.А., Гарасим Н.П.

ОРГАНИЗАЦИОННАЯ СТРУКТУРА УЧЕТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ФИНАНСОВЫХ ОТНОШЕНИЯХ

В научной статье исследовано организацию учета и отчетности, их роль и значение для предприятий Украины в современных условиях хозяйствования, а также обоснована необходимость их совершенствования.

Ключевые слова: организация учета, стандарты бухгалтерского учета, управления предприятием, учетный процесс.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. В останнє десятиріччя в Україні відбуваються складні процеси реформування системи бухгалтерського обліку, зумовлені зміною економічної

Гарасим П.М., Лобода Н.О., Гарасим М.П.

системи й інтеграцією країни до Європейського Союзу. Це потребує запровадження єдиних світових стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що дасть змогу усунути економічні й торгівельні бар'єри, активізувати надходження іноземних інвестицій, виходити на світові ринки капіталу, формувати конкурентоспроможне ринкове середовище [1]. Забезпечення ефективного функціонування підприємств в умовах трансформації економіки України потребує нових підходів до формування системи управління. Важливого значення для реалізації цих процесів набуває організація обліку і звітності. Реформа бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні зумовлює необхідність реформування обліково-аналітичних процесів на вітчизняних підприємствах шляхом гармонізації та стандартизації різних облікових систем.

Ціллю статті є характеристика організації обліку і звітності, їх ролі та значення для підприємств України в сучасних умовах господарювання, а також обґрунтовано необхідність їх вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблеми та особливості організації обліку є предметом наукових досліджень багатьох вітчизняних та закордонних вчених, таких як Ф.Ф. Бутинця, В.П. Завгороднього, І.І. Пилипенка, С.Ф. Голова, В.В. Сопка, Г.Г. Кірейцева, П.О. Куцика, О.М. Чабанюк, Н.Ю. Алейнікова, С.В. Приймак, В.В. Сопка, К. Стендфілда, А. Торре та інших. Віддаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних вчених у дослідженні означеної проблематики та високо оцінюючи їх внесок, варто все-таки зауважити, що на сьогодні проблеми вдосконалення обліку не знайшли свого повного вирішення та залишаються актуальними.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Необхідність в обліку виникла у глибоку давнину в процесі матеріального виробництва, а господарська діяльність сприяла його поширенню. Облік виник і розвивається у зв'язку з потребою суспільства в необхідній і достатній інформації щодо наявності та руху майна, з метою контролю та управління господарськими процесами і їх результатами. Бухгалтерський облік як процес є логічною послідовністю стадій, які відбуваються у чітко визначеному порядку та не можуть відокремлюватися одна від одної. Першою стадією є організація бухгалтерського обліку, яка є необхідною та обов'язковою передумовою його ведення. На основі проведених досліджень

виявлено три основні підходи до тлумачення сутності поняття “організації”:

1. Об’єднання людей для виконання певної діяльності з метою досягнення спільної мети;
2. Сукупність цілеспрямованих процесів, які призводять до утворення життєздатної системи;
3. Внутрішня впорядкованість, узгодженість, взаємодія частин цілого, обумовлених його побудовою.

На нашу думку, організація обліку – це складний процес, дію якого мають забезпечувати висококваліфіковані спеціалісти, які мають глибокі знання з бухгалтерського обліку, звітності і контролю, одночасно володіють організаторськими здібностями, вміють працювати з людьми, використовувати інформацію для прийняття управлінських рішень. В загальному організація як смислове поняття передбачає упорядкованість, взаємодію окремих елементів, що перебувають у певній функціональній залежності між собою. Щодо організації бухгалтерського обліку, то таке поняття може бути визначено як науково-обґрунтована сукупність умов, за яких найбільш економно і раціонально здійснюється збір, обробка і зберігання бухгалтерської інформації з метою оперативного контролю за правильним використанням майна підприємства та надання користувачам неупередженої фінансової звітності. Саме тому, на нашу думку, під організацією бухгалтерського обліку розуміють сукупність дій зі створення цілісної системи бухгалтерського обліку, функціонування якої спрямоване на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації, включаючи вибір форм організації та формування матеріального й інформаційного забезпечення облікового процесу.

Передумовою ефективного функціонування підприємства є правильно організований і грамотно побудований бухгалтерський облік. Відображаючи факти господарського життя в межах окремого суб’єкта господарювання, бухгалтерський облік забезпечує їх ідентифікацію та пізнання, вартісне вираження різних економічних категорій (майно, капітал, виручка, прибуток та інше) через збір, реєстрацію та узагальнення інформації у грошовому вимірнику про майно, капітал і зобов’язання підприємства та їх рух шляхом суцільного й безперервного документального відображення господарської діяльності.

Організація обліку підпорядкована певній меті. Такою метою

організації обліку в системі управління підприємством є попередження небажаних результатів і наслідків його діяльності на підставі своєчасного реєстрування усіх господарських операцій, що на ньому безперервно відбуваються, поточного їх внутрішнього контролю й узагальнення для складання звітності.

Для того, щоб облік був ефективно організованим в кожній галузі господарювання та загалом по підприємству, його потрібно розглядати як організацію певної системи, що має лише їй притаманні характерні риси. Основою системного методу в обліку є певний логічний комплекс, сформований на базі плану рахунків – заданої цілісності, що узагальнює процеси виробництва, придбання і реалізації, вирішує чітко визначену мету на мікро- і макрорівні, забезпечує управління підприємством та його центрами відповідальності на основі реалізації тактичних і стратегічних рішень. Основні характерні риси являють собою складну систему, штучно створену, з метою відображення господарських процесів для управління ними та надання інформації про них зацікавленим користувачам і є підсистемою більш складних систем – системи управління та інформаційної системи. Основні риси системи це:

- структура – це множина елементів системи і взаємозв'язків між ними;
- взаємозв'язані функції кожного елемента системи;
- вхід і вихід кожного елемента і системи в цілому;
- єдність головної мети і завдань;
- структура та ієрархічність.

Організація означає послідовність виконання операцій чи процедур. Сьогодні доцільно виділити три основні етапи організації обліку:

- методичний (на цьому етапі здійснюється вибір системи певних способів та прийомів, на яких базується документування, інвентаризація, використання синтетичних та аналітичних рахунків, застосування методу подвійного запису, оцінка майна та зобов'язань, калькулювання, бухгалтерський баланс та звітність. Тобто конкретизується вибір застосування елементів методу бухгалтерського обліку);

- технічний (даний етап полягає:
 - у виборі способу обробки облікових даних за тією чи іншою технологією (у ручному чи комп'ютерному режимі);
 - у розробці переліку облікових реєстрів та їх форм за ручної

обробки інформації, переліку комп'ютерних програм для обліку – за комп'ютеризованого обліку;

- у встановленні порядку здійснення записів у регістрах і переносу даних у регістри, а також порядку надання інформації, отриманої у електронній обліковій системі);

Призначенням технології бухгалтерського обліку є опис організації і ведення бухгалтерського обліку: раціоналізація дій облікових працівників. Результатом дотримання відповідної технології є організоване та чітке ведення бухгалтерського обліку. Технологія бухгалтерського обліку описує облікові операції щодо організації, застосування методики та техніки бухгалтерського обліку для спостереження, вимірювання і реєстрації, нагромадження й зберігання інформаційних даних шляхом здійснення групування в облікових регістрах в умовах ручної бухгалтерської праці, а в умовах комп'ютеризованого ведення бухгалтерського обліку – в інформаційних базах.

Технологія облікового процесу суб'єкта господарювання залежить від таких факторів як:

- вид діяльності;
- система документообігу, яка визначає рух інформаційних даних у межах підприємства;
- форма ведення бухгалтерського обліку, яка здійснює вплив на порядок відображення інформаційних даних з первинних документів в облікових регістрах;
- цільове призначення облікової інформації, яка залежно від потреб користувачів визначає її розрізи інформації, що підлягає відображенню у звітності;
- структура бухгалтерської служби, а саме зміст облікових робіт конкретного підприємства визначає розподіл обов'язків між бухгалтерами);
- кваліфікація облікових працівників, яка впливає на зміст виконуваних обов'язків конкретними обліковими працівниками;
- технічні засоби для обробки інформаційних даних, які передбачає три способи обробки інформаційних даних: ручний, механізований і автоматизований.

- організаційний (даний етап полягає в організації роботи облікового апарату, або – це організація бухгалтерської служби, основне завдання якої – раціональна організація бухгалтерського обліку. Від раціональної організації обліку залежить рівень управління

економікою підприємств і об'єднань, так як в обліку формується вагома частка основної інформації, яку використовує система управління. Від її повноти, обґрунтованості і достовірності залежить повнота управлінських рішень. Основними передумовами раціональної організації обліку на підприємстві вважаються ті, за яких облік може найбільш успішно виконувати поставлені перед ним завдання при найменших затратах праці облікових працівників.

Висновки. Отже, з вищевказаного можна стверджувати, що організація бухгалтерського обліку повинна забезпечувати реалізацію сукупності функцій та процесів бухгалтерського обліку і управління. Організація бухгалтерського обліку представляє собою інструмент впровадження системи бухгалтерського обліку в управління діяльністю підприємства та повинна відповідати національній системі бухгалтерського обліку з урахуванням вимог власника підприємства.

1. Сльозко Т.М. Організація обліку: [навч. посібник] / Т.М. Сльозко – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.